

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

Director: DEM. I DOBRESCU
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE :

TR. ALEXANDRESCU Avocat. Fost Magistrat Pro-de- canul Trib. Ilfov	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat	GR. CONDURATU Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat	N. JAC CONSTANTINESCU Consilier la Curtea de Apel din București
RÈNÈ DÉMOGUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris	V. DONGOROZ Dr. în Drept din Buc. Avocat	CONSTANT IONESCU Avocat, al Statului, Doctor și Laureat în Drept Paris	ALFRED JUVARA Profesor Universitar Avocat	Dr. ȘT. LADAY Fost Magistrat jurisconsult în Cluj
C. SIPSOM Profesor la Facultatea de Drept, București	C. STOEANOVICI Dr. în Drept din Paris Avocat	GR. TRANCU-IAȘI Fost Ministru al Muncii Avocat	P. VASILESCU Profesor Universitar Avocat	AL. VELESCU Dr. în Drept din Buc. Avocat
				I. GR. PERIETEANU Avocat
				ALBERT WAHL Profesor la Facultatea de Drept din Paris

Secretar de redacție: E. C. DECUSARĂ, Dr. în Drept din Paris. Directorul Statisticel Judiciare.

Membrii corespondenți pentru Paris: EDOUARD LEVY și SILVIU KRAINIC, D-ri în Drept, Avocați, Paris.

Membrii corespondenți pentru Polonia: EMIL ST. RAPPAPORT, Consilier la Curtea de Casație din Varșovia.

ABONAMENTUL
Un an p. B-ci, Case com., Autorit. 1400 lei
„ Avocați . . . . . 1000 „
„ Magistrați . . . . . 800 „
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ
În lunile Iulie și August
Apare odată la două săptămâni
Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația
București, Strada Artei Nr. 5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON 13/29

Anunțăm abonaților noștri că, numărul viitor (30)
al revistei noastre va apare la 16 Septembrie 1928.

S U M A R

— *Observațiuni asupra Proiectului de Cod Penal Român*,
de Vintilă Dongoroz.

JURISPRUDENȚA :

— Curtea de Casație s. I: *Zahoro V. Dumirescu cu Virginia Mihăilescu și alții* (Când consimțământul soțului e dat prin procură la o vânzare imobiliară, procura trebuie să indice condițiile vânzării).

— Casația s. II: *Marin Stonciu cu Ministerul public* (Dacă în materie penală se poate da termenul în cunoștință?).

— Judecătorul de Instruc. Cab. V Trib. Ilfov: *Profesorul Plastara contra Inginerului H. Marcus*: Dacă constituie delictul de înșelăciune sau reclamanțul trebuie să-și urmărească pretențiile pe cale civilă, în cazul când un inginer nu-și execută condițiile din contractul încheiat pentru construirea unei case?, cu *Notă* de Prof. Plastara.

A apărut: **DESPRE TESTAMENTE**, ed. II, revăzută, mărită și complectată cu Doctrina și Jurisprudența la zi, de *N. Jac Constantinescu*, consilier la Curtea de Apel București. *Prețul 300 lei.*

A apărut în editura *Curierul Judiciar*, VOL. X (ultimul) din opera Profesorului *G. Plastara*, cuprinzând urmare la materiile: *Persoane, Bunuri, Obligațiuni* cum și *Reforma Legislației Civile și Relativitatea Drepturilor*, toate tratate în Drept Comparat și Jurisprudență. La sfârșitul volumului autorul publică o *Bibliografie Generală* de drept civil. **Lei 420**

Toate volumele se pot procura dela *Curierul Judiciar*.

OBSERVAȚIUNI

ASUPRA

Proiectului de cod penal român

(urmare *)

Imputabilitatea

§ 88. — Titlul: „*Despre imputabilitate și cauzele cari apără de pedeapsă sau micșorează pedeapsa*“, trebuie desigur să oprească în mod special atențiunea legiuitorului, el fiind adevăratul sediu al problemelor represive.

El surprinzător deci, că în proiect s'au strecurat dispozițiuni patent eronate, cari umbrese cele câteva texte bine redijate, dând impresia că acestea din urmă numai din întâmplare au primit o redacțiune corectă, fiindcă conținutul lor nu cadrează cu conținutul normelor eronate de care pomenim. În special Cap. I conține erori pe cari le poate ușor observa chiar un nespecialist.

Greșită este deasemeni însăși denumirea titlului și nesistematică repartițiunea materiei înăuntrul acestui titlu.

Vom începe deci cu partea terminologică.

Asupra accepțiunii termenilor: imputabilitate, responsabilitate și culpabilitate ne-am ocupat în *Tratatul Tanoviceanu*, I, p. 689 și urm.

Recunoaștem că foarte mulți autori întrebuințează acești termeni în mod impropriu, iar alții îi

*) Vezi No. 19, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27 și 28 din 1928.

folosească ca și cum ar indica aceeași noțiune. Dar această confuziune este și neștiințifică și dăunătoare.

A *imputa* cuiva un fapt, este a-i atribui acel fapt din punct de vedere al consecințelor penale.

A atribui cuiva un fapt înseamnă a stabili că acea persoană a fost cauza fizică (*cauzalitate* sau *imputatio facti*) și cauza psihică (*culpabilitate* sau *imputatio juris*). Ambele imputațiuni dau *imputabilitatea*.

Ca cineva să poată fi însă subiect de drept penal, trebuie să-și poată da seama de actele sale (*responsabilitate*), deci să nu fie *iresponsabil*.

Nu trebuie deci confundate *imputabilitatea* cu *responsabilitatea* și nici *responsabilitatea* (în accepțiunea pe care o are aci) cu *răspunderea*.

Așa dar, pentru ca consecințele legii penale să fie aplicabile, adică ca cineva să răspundă în penal, se cere: 1) *imputabilitate* și 2) *responsabilitate*.

La rândul ei *imputabilitatea* necesită: a) o *imputațiune de fapt* (ca autor sau participant secundar) și b) o *culpabilitate* (voința unită, fie cu intențiunea, fie cu culpa).

Credem deci că Titlul VIII, ar putea avea ca titlatură: „*Despre condițiunile subiective cerute pentru aplicarea legii penale și cauzele cari înlătură sau modifică această aplicare*“.

Proiectul spune: „*cauzele cari apără de pedeapsă*“ ori nu toate cauzele coprinse în titlul VIII apără de pedeapsă, fiindcă unele înlătură însuși ilicitul penal. Ori acolo unde nu există infracțiune, nu se poate vorbi de pedeapsă și deci de înlăturarea ei.

Titlul ar trebui deasemeni să primească o modificare în subdiviziunile sale și anume se vor crea 2 capitole: CAPITOLUL I: „*Despre imputabilitate*“, CAPITOLUL II: „*Despre cauzele cari înlătură sau modifică aplicarea legii penale*“. CAPITOLUL II va avea mai multe secțiuni.

§ 89. — Art. 152 din proiect, așa cum este redactat, este pe deaîntregul inutil, fiindcă spune lucruri inutile. Intr'adevăr, din moment ce prin texte exprese se prevăd cazurile de *iresponsabilitate*, la ce mai folosește să se mai spună cine sunt *responsabili* (conștienți).

Dar articolul 152 mai conține și atâtea erori grave, încât dacă celelalte dispozițiuni din Titlul VIII ar fi fost croite pe ideile din art. 152 nu știm ce ar fi eșit. Iată deci, că și lipsa de coordonare a prins odată bine.

Primul aliniat spune: „Nimeni nu poate fi pedepsit decât pentru infracțiuni pe cari le-a săvârșit *în mod conștient*... sau *din neglijență*“.

Cum adică, pentru infracțiunile săvârșite din neglijență răspund penalicește și *inconștienții* (nebulii, copiii de țâță, etc.)?

E posibil oare ca un cod modern să inoveze așa

de mult încât să trateze mai sever micile infracțiuni culpoase decât pe cele doloase?!

Am crezut întâi că este o eroare de tipar când am citit după „*în mod conștient*“ adausul „sau *din neglijență*“, dar alineatele următoare ne-au dovedit contrariul.

Intr'adevăr, alin. 2 din art. 152 definește ce este *conștient*, iar alin. 3 ce este *neglijent*, așa că se confirmă voința proiectului de a pedepsi și pe *inconștienți* în caz de neglijență.

În primul rând să analizăm cele două definițiuni, pe care nu le mai calificăm. Iată-le: „*Conștient* lucrează acela care săvârșește cu bună știință și voință o acțiune...“. Am fi foarte obligați celui care ne-ar explica cum poate un om care săvârșește o acțiune *cu bună știință* să devină *inconștient* fiindcă nu a avut și voința de a comite acea acțiune. De ex.: X este silit în contra voinței sale, prin constrângere, să comită un fals, deci săvârșește acțiunea cu bună știință, dar *fără voință*. Conform definiției din proiect X este un *inconștient* fiindcă nu a lucrat cu bună știință și voință. Foarte interesant, nu?!

Deasemenea am vrea să ni se explice de ce un om care săvârșește o acțiune cu voință, dar fără bună știință, trebuie să fie socotit totdeauna ca *inconștient*. Cineva poate efectua o acțiune cu voință, dar fără să cunoască o împrejurare care, cunoscută de i-ar fi fost, ar fi imprimat acțiunii sale caracterul de fapt penal. Un atare om se zice că a lucrat fără bună știință, deci fără *animus delinquendi* (intențiune), dar nu că este *neconștient*.

Proiectul comite deci grava eroare de a considera noțiunea *conștient* ca opusă noțiunii *neglijent*, ori în știința dreptului penal, ca și în limbajul comun, *conștient* se opune lui *inconștient*, iar *neglijența* ca o formă a culpei are corelativ *intențiunea*.

Intențiunea există oridecâteori cel ce a efectuat cu voință un act, știa că se va produce un anumit rezultat (bună știința); dimpotrivă dacă nu știa că se va produce acel rezultat, dar putea și trebuia să-l prevadă, atunci există *culpa*.

Inconștient este cel care voind și uneori chiar știind ce rezultat va produce acțiunea sa, nu-și dă însă seamă de natura ilicită a acțiunii sau rezultatului ei. Per a contrario *conștient* este omul care are capacitatea psiho-fizică de a-și da seamă de urmările acțiunilor sale.

Legea nu trebuie să mai dea definițiunea conștientului din moment ce statornicește cine sunt priviți de legea penală ca *inconștienți*, adică ca lipsiți de uzul rațiunii.

§ 90. — Să mergem mai departe.

În alin. 3 din art. 152 proiectul definește *neglijența*. De ce o fi ținut proiectul să definească oare

neglijența?! Înțelegem, să ni se dea o definițiune a *culpei*, — deși și aceasta ar fi fost de prisos, fiindcă repetăm, ceiace am mai spus odată: un cod nu e un manual de drept — dar să se definească neglijența care este o varietate a culpei! Nu rămâne decât o explicațiune, proiectul a confundat în art. 152 fracțiunea cu întregul, adică a socotit că noțiunea *neglijență* este identică cu conținut și sferă cu noțiunea *culpă*; dovadă că în alin. 3 se spune că *negligent* este cine nu bagă de seamă și cine nu păzește regulamentele. Noi am socotit totdeauna *neglijența* ca distinctă de *nebagarea de seamă*, de *nepricepere*, de *nesocotință*, etc. fiecare din ele fiind forme deosebite ale culpei; dar ne am zis că nu aceasta este desigur și părerea autorilor proiectului, din moment ce consideră neglijența sinonimă cu culpa în genere, iar *nebagarea de seamă* și celelalte, ca forme ale neglijenței.

Părerile oricui trebuiesc respectate, chiar când le crezi absolut greșite, și eram dispuși să respectăm și părerea proiectului după care termenul *neglijență*, indică culpa în genere și deci opusul intențiunei. Mare ne'a fost însă surprinderea văzând că, peste câteva articole, proiectul nu mai e de părere că *neglijența* este sinonimă cu culpa în genere, întrucât în art. 160 se spune că, faptele săvârșite fără intențiune se pedepesc atunci când legea le consideră ca o consecință: „a *nebagării de seamă*, *neîngrijirii*, *nesocotinței* sau *nedibăciei*“; cu alte cuvinte *neglijența* (neîngrijirea) nu mai este tot una cu culpa în general, ci numai o formă a ei, alături de *nebagarea de seamă*, de *nesocotință* și *nedibăcie*. Iată deci că însuși proiectul prin art. 160 ne dă dovada că definițiunea din art. 152 alin. 3, este fără valoare, fiindcă pe când în art. 152 *negligent este cine nu bagă de seamă*, în art. 160 una e a fi *negligent* și alta a fi fără bagare de seamă. Sau poate proiectul are două teorii, la care ține deopotrivă, încât le folosește pe rând? În orice caz noi credem că acest capriciu nu poate trece! Ori rămâne definițiunea greșită din art. 152, ori enumerarea din art. 160. Dar dibuiala terminologică culminează dacă mai observăm că în art. 161 culpa e sinonimă cu *imprudența*. Deci în art. 152 culpa în genere este desemnată prin termenul *neglijență*; în art. 161 culpa iarăși în genere e desemnată prin termenul *imprudență*, iar în art. 160 *neglijența* (neîngrijirea) și *nesocotința* (*imprudența*) sunt simple denumiri a unor specii de culpă alături de alte specii.

Aceiaș terminologie nesigură și în partea specială: art. 436. Se impune deci folosirea în mod uniform a unui singur termen.

Termenul corect este acela de *culpă*, care nu are nevoie să fie definit în lege, după cum ia-

răși nu este recomandabil să se facă o enumerare a speciilor culpei, așa cum face actualul cod în art. 248 sau proiectul în art. 160 și 436.

§ 91. — Alin. 4 din art. 152 coprinde o dispozițiune copiată după alin. 1 a art. 60 din codul penal italian, care disciplinează răspunderea mediată în materie de contravențiuni.

Acest text este și rău plasat și defectuos tradus.

Rău plasat, fiindcă nu există nici o corelațiune mare primele aliniate ale art. 152 și acest text. Greșit tradus, fiindcă textul italian nu conține licențele de stil din textul proiectului ca: „*Contravențiune... se vor pedepsi în persoana...*“ (a se pedepsi în persoana, nu merge într'un cod redactat cu îngrijire) „...*autorul contravențiunei*“ (deși textul începe cu pluralul *contravențiunile săvârșite*) „...*de a căror respectare era personal ținut*“ (cineva poate fi ținut — adică făcut răspunzător — de nerespectarea unor dispozițiuni dar nu de respectarea lor)... „*împiedică prin iscusință*“ textul italian spune *diligenza* ceea ce înseamnă atentă îngrijire, iar nu iscusință; (atât ar mai trebui ca instanțele penale să mai facă și cercetări asupra iscusinței oamenilor!!).

Textul trebuie corectat astfel: „*Când o contravențiune a fost săvârșită de o persoană pusă sub autoritatea, direcțiunea sau supravegherea unei alte persoane, se va pedepsi în afară de autor și persoana investită cu autoritatea sau însărcinată cu direcțiunea ori supravegherea, dacă prin acea contravențiune s'au nesocotit dispozițiuni pe cari superiorul era ținut să le observe și dacă abaterea putea fi împiedicată de el printr'o atentă îngrijire*“. La sfârșit am pus „și dacă“ fiindcă și textul italian prevede conjunctivul „e se“, iar nu disjunctivul *precum și în cazul cum* este în proiect.

§ 92. — Ca concluziune credem că alin. 1, 2 și 3 din art. 152 trebuiesc suprimate. În locul lor propunem următoarea dispozițiune coprinzătoare a condițiunilor generale de imputabilitate:

„*Nimeni nu poate fi pedepsit pentru un fapt, pe care l'a săvârșit sau încercat ca autor sau participant, dacă nu se constată, că a lucrat cu voință și intențiune.*“

„*Acolo unde legea incriminează faptele rezultate din culpă, în locul intențiunei va trebui să se constate existența culpei, iar pedeapsa se va aplica tuturor celor cari prin activitatea lor culpoasă (omisivă sau comisivă) vor fi contribuit direct sau indirect, mediat sau imediat, succesiv sau concomitent, la producerea rezultatului pedepsit de lege*“.

„*La contravențiuni intențiunea și culpa sunt presumate, atâta timp cât legea nu face din ele un element al contravențiunei*“.

Va urma textul alin. 4 din art. 152 cu modificările propuse la paragraful precedent, text care își poate găsi locul în art. 152 din moment ce se modifică alin. 1, 2 și 3.

Nu ar fi fost rău ca în viitorul cod să se fi disciplinat și materia preterintențiunii de care ne-am ocupat pe larg în *Tratatul Tanoviceanu* II, p. 660 și urm.

Art. 153 va forma al doilea articol din capitolul imputabilității și va putea rămâne în redacțiunea pe care o are în proiect.

Cauzele cari înlătură sau modifică aplicarea legii penale

§ 93. — Am arătat mai sus, că după primul capitol privitor la imputabilitate, va trebui să urmeze un al doilea și ultim capitol al Titlului VIII. Acest capitol intitulat: „*Despre cauzele cari înlătură sau modifică aplicarea legii penale*“ va avea mai multe secțiuni.

Prima secțiune va cuprinde art. 154—156 și va avea ca titlu: „*Despre pierderea totală sau parțială a uzului rațiunii*“.

Observăm că s'au adus câteva modificări dispozițiilor din anteproiectul de la 1923 în sensul criticelor făcute de noi în *Tanoviceanu*, I, Nr. 555¹, 672¹, 672², 733¹ și urm. și 702³. Astfel nu se mai spune că faptele comise de cei lipsiți de uzul rațiunii *nu sunt infracțiuni*, cum spunea anteproiectul; nu se mai prevede suspendarea instrucțiunii în general, ci numai în privința iresponsabilului; nu se mai admite responsabilitatea limitată și alte câteva modificări.

a) La art. 154 s'a adăugat însă la sfârșit o precizare și anume: că pierderea uzului rațiunii să fi pus pe cel ce se găsea în această stare în situațiunea *de a nu-și da seamă de ilegalitatea faptului comis și de a nu putea să-și conformeze voința unei conduite normale*. Această precizare este nu numai imperfectă, dar e chiar dăunătoare, fiindcă imprimă un conținut foarte aleatoriu noțiunii de pierderea uzului rațiunii.

Cine și-a pierdut uzul rațiunii nu mai poate rațională ca lumea, scurt și cuprinzător; după textul din proiect s'ar putea însă găsi oameni cari și-au pierdut uzul rațiunii și care totuși pot să judece dacă un fapt este sau nu ilegal și ceva mai mult, pot să-și diriguiească voința la fel cu oamenii normali, fiindcă altfel nu se explică de ce proiectul a mai adăugat precizarea dela finele art. 154.

Dar am spus că precizarea este și periculoasă, fiindcă va trebui să se examineze în practică nu numai dacă o persoană și-a pierdut uzul rațiunii, ci să se facă cercetări amănunțite dacă chiar în momentul săvârșirii faptului — nici mai înainte, nici după — cel lipsit de uzul rațiunii își dădea sau

nu seamă de ilegalitatea faptului și își stăpâna sau nu voința.

După noi, un om care își dă seamă de valoarea acțiunilor sale și care e stăpân pe voința lui, nu mai e un om care și-a pierdut uzul rațiunii și atunci nu poate scăpa de pedeapsă pentru bunul motiv că nu intră în categoria celor ce și-au pierdut uzul rațiunii. De aceea socotim că condițiunea pierderii uzului rațiunii este suficientă prin ea însăși, iar precizarea din art. 154 trebuie eliminată.

b) În art. 155 se prevede internarea infractorilor alienați în ipoteza când nebunia intervine în cursul instrucțiunii sau după condamnare.

Când ne-am ocupat de măsurile de siguranță, am arătat la art. 97 că măsura internării trebuie să fie statornicită pentru toate ipotezele din art. 154 și 155, așa încât a mai prevedea încă odată în art. 155 același lucru, e o repetiție inutilă.

c) Primul alineat din art. 156 prevede cazul pierderii uzului rațiunii prin efectul unei intoxicații, caz care nu avea de altfel nevoie de o dispozițiune specială, fiindcă intra în dispozițiunea generală de la art. 154 care vorbește de orice cauză care a condus la pierderea uzului rațiunii în împrejurări independente de voința infractorului.

La alin. 2 din art. 156 trebuie prevăzută o pedeapsă derivată, iar la alin. 3 și 5 trebuie înlăturate pedepsele prefixe.

§ 94. — Secțiunea a II-a a Cap. II va fi intitulată: „*Despre constrângerea fizică, cazul fortuit și eroarea de fapt*“ și va cuprinde dispozițiunile din art. 157 și 161 (care va deveni 158 și 159).

Art. 157 începe, așa cum am propus noi în *Tanoviceanu*, I, p. 840, prin cuvintele: „*Nu se socotește infracțiune...*“ fiindcă nu există infracțiune atunci când agentul a lucrat constrâns, deci fără voie.

Art. 158 va trebui să cuprindă dispozițiunea din alin. 1 al art. 161, privitoare la cazul fortuit; iar art. 159 dispozițiunile din alin. 2 și 3 ale art. 161 privitoare la eroarea de fapt.

Aceste texte trebuie însă să primească oarecari modificări și adaosuri.

Astfel pentru art. 158 propunem redacțiunea: „*Nu se socotește infracțiune faptul ale cărui consecințe au violat legea penală, oridecâteori autorul său s'a găsit în neputință de a prevedea și preveni acele consecințe*“ fiindcă și în acest caz nu există infracțiune, așa că expresiunea *nu va fi pedepsit*, devine improprie.

Pentru art. 159 propunem: „*Nu există infracțiune atunci când împrejurările de fapt cari constituiesc elementele unei crime sau unui delict, nu au fost cunoscute de autorul faptului în momentul săvârșirii lui*“.

Deasemeni nu se vor ține în seamă agravantele

derivate din împrejurări de fapt necunoscută infractorului, în momentul comiterii faptului.

Când din greșală sau întâmplare s'a vătămat altă persoană decât cea vizată de infractor, nu se vor ține în seamă agravantele derivate din calitatea victimei, dar se vor avea în vedere atenuările de cari infractorul ar fi beneficiat dacă ar fi vătămat pe persoana vizată de el.

Dispozițiunile aliniatelor precedente se vor aplica și faptelor calificate crime și delictulculpoase, afară numai dacă necunoașterea împrejurărilor de fapt nu constituie prin ea însăși o culpă.

Am prevăzut și ipoteza când din eroare se vătămă altă persoană (*error in persona*, căreia i-am adăugat și pe *aberatio ictus*, care nu ține de eroare, dar fiind susceptibil de acelaș tratament juridic, ar fi nepractic să i se consacre un alt text). Dispozițiunea pe care o recomandăm se poate mai ușor înțelege cu ajutorul unui exemplu, spre pildă: X provocat de Y descarcă un foc de armă, dar din eroare lovește pe propriul său tată, ei bine X nu va suferi agravanta parricidului și va beneficia de scuza provocării.

§ 95. — Sect. III din Cap. II va fi intitulată: „Despre constrângerea morală, starea de necesitate și legitima apărare” și va cuprinde art. 158, 159 (care vor deveni 160 și 161) și art. 162.

Și în privința dispozițiunei din art. 158 s'a ținut seamă de obiecțiunile noastre din *Tanoviceanu*, I, p. 849.

a) În art. 159 (care va deveni 161) trebuie înlocuite cuvintele „*un bun al său sau al altuia*” fiindcă în practică prin *bun* se înțelege o entitate patrimonială, iar nu orice interes juridicește proteguit, deci: viață, onoare, avere, etc., cum se înțelege în limbajul academic al juristilor. Deci pentru a evita în practică neajunsurile,—fiindcă am și avut ocaziunea să auzim pe mulți revoltându-se că proiectul nu prevede legitima apărare decât pentru salvarea avutului; dovadă deci că au înțeles prin termenul „*bun*” ceiace se înțelege în limbajul practică. — se impune neapărat ca termenul *bun* să fie înlocuit și să se folosească și în art. 159 enumerarea din art. 158 al proiectului.

Nu împărtășim extensiunea pe care proiectul a dat-o stărei de necesitate, admitând că ea înlătură ilicitul penal și atunci când s'ar salva viața altuia, sacrificându-se viața unui terțiu. Am arătat considerațiunile pentru cari o atare extensiune nu este admisibilă, în „*Tanoviceanu* I, p. 874.

Propunem deci să se adauge un aliniat cu următorul cuprins: „*Nu va beneficia de dispozițiunea de mai sus, cel ce a comis un omor din necesitatea de a salva viața unui terțiu care nu era nici ruda sa apropiată, nici o persoană pentru care să fi avut*

o decesebită afecțiune; se va aplica însă pedeapsa omuciderii culpoase”.

Deasemenea credem că trebuie prevăzută și ipoteza când cel aflat în stare de necesitate a depășit limitele necesității sub imperiul temerei. Credem că în acest caz se cuvine o pedeapsă redusă, fiindcă în caz de necesitate excesul nu mai poate fi absolut scuizabil ca în caz de legitimă apărare, unde vina o are agresorul.

Propunem: „*Când prin faptul său impus de necesitate, autorul a depășit ceea ce era necesar pentru înlăturarea pericolului, se va aplica pedeapsa prevăzută pentru faptul comis redusă însă conform art. 184*”.

Dispozițiunile cuprinse în art. 160 din proiect trebuie suprimate, (am spus că art. 160 va trebui să cuprindă dispozițiunea din art. 158, iar art. 161 dispozițiunea din art. 159).

b) *Alin 1* din art. 162, privitor la legitima apărare, are o redacțiune defectuoasă: prolixă în prima ei parte, și neprecisă în partea finală. Este desigur o abundență inutilă și chiar necorectă în redacțiunea: „*faptul acelaia care ar comite un act*” când ar fi fost destul să se vorbească numai de fapt și când știut este că un fapt poate fi compus uneori dintr'o pluralitate de acte.

Deasemeni este nepotrivit termenul „*agresiune*”, a cărui folosire nu ar fi fost corectă decât dacă legitima apărare s'ar fi menținut numai pentru apărarea vieții și integrității corporale; nu se poate însă întrebunța acest termen atunci când legea vizează și atacurile în contra proprietății.

În fine, formula „*un bun al său*” are și în acest text acelaș neajuns pe care l'am relevat mai sus în privința art. 159.

Propunem deci: „*Nu se socotește infracțiune faptul săvârșit în stare de legitimă apărare. Se socotește în legitimă apărare oricine ar săvârși un fapt constrâns fiind de necesitatea de a respinge un atac material, actual sau iminent și nelegitim, îndreptat în contra vieții, integrității corporale, sănătății, libertății, onoarei sau proprietății sale sau a altuia*”.

Dacă nu se acceptă această redacțiune, atunci *alin. 2* din art. 162 nu mai poate începe cu cuvintele: „*Se socotește deasemenea*”, fiindcă acest fel de a se exprima al proiectului ar implica că mai sus s'a definit legitima apărare în mod explicit, ceace nu e cazul. Se va spune deci: „*Deasemeni nu există infracțiune în cazul când agentul...*”

c) În fine, la aliniatul ultim formula „*E cuprins în legitima apărare...*” este criticabilă și ca formă și ca fond. *E cuprins?* adică cum? întră ca o condiție a legitimei apărări? sau trebuie presupus ca cuprins printr'o *fictio juris?*

Noi propunem: „*Se asimilează cu legitima apărare și cazul...*”

Se știe la ce discuțiuni a dat loc în practică ches-tiunea dacă dispozițiunea privitoare la escaladările și efracțiunile nocturne se aplică numai în cazul când escaladarea sau efracțiunea e pe cale de a se înfăptui sau chiar și atunci când autorii au reușit să se introducă.

Opiniunea dominantă în doctrină este că atâta timp cât nu s'a precizat scopul urmărit de cei ce s'au introdus noaptea într'o locuință, temerea per-zistă în acelaș grad pentru cei ce se văd în peri-col de a fi atacați și deci ei sunt în drept să se apere. Pentru a curmă discuțiunea, dator era pro-iectul să tranșeze într'un fel această controversă.

Noi propunem formula: „s'a săvârșit pentru a respinge noaptea și sub imperiul temerei pe acei ce s'au introdus sau încearcă să se introducă într'o locuință sau în dependințele ei, prin escaladarea sau efracțiunile îngrădirilor, zidurilor, sau întăriri-lor“.

Cu chipul acesta se dă o extensiune legitimă dis-pozițiunii de care ne ocupăm și se evită aplicațiunea ei abuzivă prin intercalarea condițiunii: „sub imperiul temerei“.

§ 96. — Secțiunea IV din Cap. II va purta ti-tulatura:

„Despre ordinul legeri și comanda autorității, despre ordinul superiorului și despre consimțământul victimei“.

Primul aliniat din art. 163 trebuie să înceapă cu pluralul: „Nu se socotesc...“ din moment ce restul textului e la plural.

După cuvintele „autorizate de lege“ se va adăuga „și săvârșite în condițiunile legeri“.

La aliniatul 2 se va înlocui expresiunea: „constitue o infracțiune“ cu „conduce la o infracțiune“, fiindcă nu executarea ordinului constituie infracțiunea, ci rezultatul la care a condus executarea lui.

Intr'un al 4-lea aliniat la art. 163 trebuie să se prevadă apărarea de pedeapsă în materie de con-travențiuni pentru subalternul care a lucrat din ordinul superiorului, atunci când acesta din urmă este vinovat de felul în care a lucrat și când cel din-tâi nu era îndatorat personal să controleze legali-tatea ordinului.

Propunem: „Când o contravențiune a rezultat din executarea unui ordin dat de persoana investi-tă cu autoritatea sau însărcinată cu direcțiunea și supravegherea, violându-se dispozițiuni pe cari această persoană era îndatorată să le observe, subal-ternul va fi apărât de pedeapsă oridecâteori ace-iaș îndatorire nu-i era impusă personal și lui“.

În fine, sub forma unui al 5 aliniat va trebui să se disciplineze efectele consimțământului victimei.

Ne-am ocupat de consimțământului victimei în *Tratatul Tanoviceanu*, I, p. 961 și urm., trimitem deci pentru amănunte la cele scrise acolo.

Propunem ca text: „Nu se socotește infracțiune faptul săvârșit cu consimțământul valabil exprimat al persoanei vătămate, oridecâteori vătămarea pri-vește un drept sau interes de care victima putea legitim dispune și când legea nu hotărăște expres contrariul“. Cu chipul acesta consimțământul victi-meii va ridică faptului totdeauna caracterul de ili-cit penal, rămânând ca în partea specială să se pre-vadă excepțiunile.

§ 97. — Capitolul II va mai avea încă 3 secțiuni și anume: Secțiunea V: *Despre minoritate*; Secț. VI: *Despre provocare* și Secț. VII: *Despre circum-stanțele ușurătoare* și vor coprinde textele cari le sunt respectiv consacrate în proiect.

Asupra acestor texte nu vom insista, ci vom face numai observațiuni generale.

a) Astfel observăm că materia privitoare la mi-noritate a fost tratată printr'o disciplinare de o prolixitate vădită; ori s'ar fi putut concentra toate dispozițiunile din proiect în câteva texte bine re-dijate, înlesnind astfel și aplicarea lor și buna lor înțelegere.

În art. 164 se spune că minoritatea este uneori cauză de *neculpabilitate*, ceea ce nu este exact, fi-îndcă și copii lucrează cu voință și intenție, dar nu au capacitatea de a-și da seama de acțiunile lor, deci sunt *iresponsabili* până la o anumită vârstă. S'ar putea spune că proiectul a voit să evite termenii *responsabil* și *iresponsabil*; dar această supozițiune cade în fața constatării că în art. 156 alin. 2 pro-iectul pomeneste tocmai de *minorii responsabili*.

Alin. 2 din art. 167 a fost desigur victima vreunei erori de tipar.

La aliniatul ultim credem că trebuie precizat că avizarea Tribunalului de tutelă are loc numai când există o tutelă, altfel ar fi o măsură absurdă prin generalitatea sa.

În art. 174 trebuie prevăzute pedepse *derivate*, cum stabilește și actualul cod, iar nu pedepse de sine stătătoare, aceasta pentru rațiunile deja arătate la § 68.

În alin. 2 din art. 175 trebuie pus punct după cuvintele „unor reguli speciale“ pentru a începe o frază nouă, altfel nu se înțelege nimic.

b) La art. 183, privitor la provocare, în alin. 2 se spune „sub stăpânirea unei puternice emoțiuni...“. Desigur tendința de a folosi termeni cât mai ro-mânești în locul unor neologisme, este laudabilă, dar ea nu poate merge până la ineleganța unei construcțiuni silite; ori a stăpâni o pasiune este a o înfrâna și ca atare acelaș sens are și *stăpânirea unei emoțiuni*. Credem însă că în art. 183 nu e vor-ba de fapte comise sub *stăpânirea* emoțiunii, ci de fapte comise sub *imperiul* emoțiunii, și deci trebuie să punem *imperiul* sau *influența* în loc de *stăpânirea*, mai ales că imediat vine cuvântul *emoțiuni* care nu

are nimic neaș în el. De altfel credem că și termenul *emoțiunii* trebuie înlocuit cu *tulburări* sau *mânii* fiindcă injuriile nedrepte pot tulbura sau mânia pe cel insultat, ceia ce nu-i tot una cu a emoționa.

Credem că la alin. 3 trebuie să se spună: „*Scuza prevăzută de primul aliniat...*“ sau să se mute acest aliniat după aliniatul 1.

La litera b din alin. 3 fraza n'are *coeziune*, va trebui deci să se înceapă cu cuvintele: „*In caz de omor...*“, iar nu „*In caz când omorul...*“. De asemeni formula din actualul cod adoptată și de proiect: „*nu a fost pusă în pericol chiar în momentul când s'a comis omorul*“, trebuie înlocuită, căci a pune în pericol viața cuiva, în acelaș moment când el comite omorul, este o simultaneitate care nu mai poate explica provocarea, fiindcă provocarea trebuie să precedă măcar cu câteva clipe reacțiunea, iar nu să-i fie simultană.

Propunem deci formula: „*dacă viața.. nu se găsește în pericol chiar în momentul...*“

Recomandăm deasemeni ca în art. 184 să se ștornicească pedepse *derivate*, iar nu de sine stătute.

c) Cu privire la dispozițiunile din proiect referitoare la circumstanțele ușurătoare, observăm inadverența din ultimele două aliniate ale art. 186.

În penultimul aliniat se spune că dacă maximul pedepsei este 5 ani sau mai mult, pedeapsa nu va putea fi coborâtă prin acordarea circumstanțelor ușurătoare sub un an. Pe de altă parte, în aliniatul ultim se spune că dacă legea prevede maximul pedepsei, pedeapsa nu va putea fi coborâtă sub minimum ei general, adică o lună.

Așa dar, dacă cineva comite un fapt care e pedepsit cu 2—5 ani, nu va putea chiar în caz de circumstanțe atenuante să primească o pedeapsă sub un an; dar dacă legea prevede că pentru anumite cazuri grave se va aplica chiar maximul, adică 5 ani, atunci infractorul poate, prin efectul circumstanțelor ușurătoare, vedea coborându-i-se pedeapsa până la o lună.

Curios, nu?! Dacă infractorul nu a avut grijă să intre în cazurile grave, va fi mai rău tratat, circumstanțele ușurătoare neputându-i folosi decât să coboare dela minimum de 2 ani la un an, pe când altfel putea coborî dela 5 ani la o lună. Se impune deci o rectificare.

Cu privire la art. 187 trimitem la cele scrise în *Tanoviceanu*, III, p. 676.

Menționăm deasemeni că suntem împotriva tuturor limitelor ireductibile impuse în materie de coborârea pedepsei prin aplicarea circumstanțelor ușurătoare. Aceste limite pot fi menținute, dar cu corectivul că atunci când judecătorii constată că circumstanțele sunt de așa natură încât pedepsele limită impuse de lege, ar fi încă prea aspre

și nepotrivite, să poată coborî chiar sub aceste limite cu îndatorirea însă de a motiva această reducere excepțională. Numai așa individualizarea judiciară a represiunii va putea fi pe deplin realizată. Asupra dispozițiunii din art. 190 trimitem la cele scrise în *Tanoviceanu*, III, p. 669.

Ar fi fost recomandabil ca proiectul să fi disciplinat printr'un text special aplicarea circumstanțelor ușurătoare în caz de pedepse alternative și cumulative (vezi cele scrise de noi în *Tanoviceanu*, III, p. 666-7).

§ 98. — La Titlul IX observăm folosirea unei formule greșite: „*cauze de agravarea și de ușurarea culpabilității*“, ori nu toate cauzele enumerate la art. 191, modifică *culpabilitatea* (observațiune care privește deopotrivă și alin. 1 din art. 185). De ex.: concursul de infracțiuni nu modifică culpabilitatea privind fiecare fapt în parte, ei atrage un spor de pedeapsă pentru a evita cumulum pedepselor. Tot așa și starea de recidivă, care este extrinsecă infracțiunii și deci culpabilității. Deasemeni sunt circumstanțe ușurătoare care nu modifică culpabilitatea, de ex.: împrejurarea că din întâmplare prejudiciul a fost excepțional de mic, sau împrejurarea că ulterior inculpatul a despăgubit pe victimă, etc.

Propunem deci formulă: „*...concurs de cauze cari modifică aplicarea legii penale*“, formulă din care am eliminat cuvintele „*a mai multe*“ ca inutile, fiind că din moment ce este *concurs* se înțelege că sunt mai multe cauze.

Stingerea pedepselor și acțiunilor

§ 99. — Titlul X deasemeni are o denumire greșită. Mai întâi este o eroare a se vorbi de *stingerea responsabilității*, iar în al doilea rând este necorect când în titulatura Titlului se vorbește numai de *prescripțiune* atunci când în lăuntru lui sunt tratate și alte moduri de stingere.

Singura titulatură exactă este tot cea tradițională, adică: „*Despre stingerea pedepselor și a acțiunilor născute din fapte penale*“.

■ Chiar curios că un proiect care a ținut să declare că baza sistemului său este doctrina clasică, a inovat tocmai acolo unde nici pozitivistii nu cer vreo schimbare. Suntem informați că comisiunea parlamentară ar fi adoptat formula din proiectul *Rocco*, care vorbește de „*stingerea infracțiunii*“ în loc de stingerea acțiunilor rezultate din infracțiune. Această formulă este la fel de criticabilă și ar fi fost bine ca înainte de a o împrumuta să se fi cercetat ce s'a spus de ea chiar în Italia. Curtea de Casație italiană prin raportul său a dezaprobat această formulă, cerând să se mențină vechea formulă: „*Perche mai dovrà dirsi estinzione del reato e non gia estinzione dell' azione penale come dice*

appunto la presente legge? Il reato commesso è una realtà, che nessun fatto posteriore può distruggere.” și după ce demonstrează pe larg că formula proiectului este greșită, adaugă: „*non è solo questione di parola, e necessario mantenere la formula attuale che è precisa*” (Corte di Cass. del Regno, Relazione sul progetto prel. del nuovo codice penale).

Credem deci că este locul să se adopte formula indicată de noi mai sus, care este și corectă și explicită.

În privința unora din dispozițiile cuprinse în art. 192—205 menținem observațiile de principiu făcute de noi în *Tanoviceanu*, III, p. 744-6, 754 și 761.

§ 100. — Titulatura Cap. II din Titlul X are aceleași defecte ca și titulatura titlului, așa încât observațiile de la paragraful precedent privesc implicit și această titulatură.

Se va înlocui deci formula „*stingerea responsabilității*” și se vor elimina cuvintele „*prin prescripțiune*” întrucât în acest capitol trebuie să se vorbească și de celelalte moduri de stingere ale acțiunilor.

Propunem titulatura: „*Despre stingerea acțiunilor născute din fapte penale*”.

La art. 206 primul alineat va primi redacțiunea următoare: „*Acțiunea penală se stinge prin: 1) moartea infractorului, 2) amnestie, 3) prescripțiune, 4) abrogarea dispozițiunii de lege care statornicea incriminarea faptului, 5) iertare sau împăcare când legea prevede expres aceasta.*”

„*Moartea, amnestia când este condiționată și iertarea sau împăcarea sunt cauze personale, iar nu rele, de stingerea acțiunii publice*”.

Dispozițiunile din alin. 2 și 3 ale art. 206 vor deveni art. 207; dispozițiunile din art. 207 vor deveni art. 208; cele din art. 208 vor trece la art. 209, de la 209 la 210, de la 210 la 211, iar dispozițiunile din art. 211 vor forma art. 212 împreună cu dispozițiunea care se găsește deja în acest text.

Trebuie eliminată expresiunea: „*și orice responsabilitate penală se stinge*” din art. 206 și următorii.

La art. 213 se va adăuga „*Stingerea acțiunii publice nu produce efecte asupra acțiunii disciplinare.*”

„*Cauzele de stingerea acțiunii publice prevăzute de acest cod și în condițiunile stabilite de el se aplică și infracțiunilor din legile speciale când aceste legi nu dispun altfel*”.

Această ultimă dispozițiune se impune din moment ce o dispozițiune similară s'a înscris în art. 203, altfel s'ar putea crede că tăcerea din capitolul II implică că legea nu a voit să adopte regula din capitolul I. Mai corect ar fi fost însă să se suprimă și art. 203, fiindcă ceiace spune acest text se găsește

în mod general exprimat în art. 15, încât numai în cazul când legea ar fi voit să deroge de la regula din art. 15 s'ar fi impus nevoia unui text special.

Partea specială

§ 101. — Toate observațiile ce preced privesc Partea Generală a Proiectului de cod penal român. Când am început aceste observații eram hotărâți să le extindem, urmând aceiași metodă, și asupra Părții speciale; astăzi însă, când privim înapoi și vedem cât timp și cât spațiu au absorbit cele 214 articole cari compun Partea generală, ne dăm seamă că ne-ar trebui de două ori pe atât pentru a analiza și cele 400 articole consacrate Părții speciale. Cu părere de rău ne vedem siliți deci a renunța la hotărârea pe care o luasem la început. Cum însă Partea specială are nevoie, credem noi, de serioase modificări, atât din punct de vedere al sistematizării materiei și nomenclaturei diviziunilor și subdiviziunilor sale, cât și din punct de vedere al elaborării textelor, vom încerca, în câteva observații mai generale să schițăm principalele linii în direcțiunea cărora aveau să se îndrepte obiecțiunile noastre și către care socotim că va fi nevoie să-și concentreze atențiunea Comisiunea care lucrează la revederea proiectului de Cod penal.

Aceste observații privesc sistematizarea, nomenclatura, complectarea și coordonarea Părții speciale.

§ 102. Sistematizarea materiei cuprinsă în Partea specială a unui cod penal, adică orânduirea în titluri, capitole și secțiuni a dispozițiunilor cari stabilesc conținutul, modalitățile și consecința penală a fiecărei infracțiuni, are o importanță netăgăduită astăzi în buna înțelegere și exacta tălmăcire a legii penale. De aceea sistematizarea de care vorbim nu se poate reduce la o simplă operațiune de clasificare aproximativă, în vederea unei table de materii care să înlesnească găsirea textelor în cod, ci ea cată să fie rezultatul unei precise și științifice parcelări a ilicitului penal pe baza unui criteriu unic de omogenitate și eterogenitate.

Odată sistematizarea realizată, grija de căpetenie a legiuitorului trebuie să fie de a folosi o nomenclatură cât mai desăvârșită pentru denumirea fiecărui titlu, capitol și secțiune, fiindcă aceste denumiri vor servi spre a indica conceptul infracțiunilor din dispărământul respectiv și deci vor fi determinante pentru interpret ori decăteori s'ar ivi în practică vreo discuțiune.

Am spus chiar în introducerea acestor observații că proiectul de cod penal român nu s'a preocupat de loc de buna sistematizare și de adoptarea unei nomenclaturi corecte, întrucât partea specială din proiect a rămas la sistematizarea și nomencla-

tura codului actual, care desigur nu mai pot figura într'un cod modern.

Recomandăm deci în primul rând o revizuire completă a despărțămintelor din partea specială a proiectului.

Se va lua ca bază de sistematizare gruparea infracțiunilor prin omogenitatea conceptului lor, adică fiecare titlu va cuprinde toate infracțiunile cari privesc acelaș interes, bun sau drept ocrotit (*ideia primară*), apoi se vor despărți aceste infracțiuni în atâtea capitole câte sunt aspectele eterogene sub cari acel interes bun, sau drept ar putea fi lezat (*ideia adiacentă*); în fine fiecare capitol va putea fi despărțit în secțiuni după diversitatea acțiunilor cari ar conduce la acelaș fel de leziune (*elementul specific*).

Urmând acest criteriu multe din diviziunile proiectului vor trebui să fie contopite, separațiunea lor nefiind justificată, în schimb vor trebui create alte diviziuni cari să cuprindă o serie de infracțiuni ce se găsesse greșit înglobate la diviziunile existente.

Deasemenea vor trebui să fie mutate dintr'o diviziune în alta anumite texte, cari își au o topografie greșită în proiect.

În fine va trebui să se adopte o altă nomenclatură pentru cele mai multe din despărțămintele cari vor rămâne.

Cu mici modificări recomandăm ca destul de corectă sistematizarea și nomenclatura din proiectul *Rocco* de cod pen. italian.

Cât despre redacțiunea textelor din partea specială și complectarea cadrului de infracțiuni din actualul cod, va fi de ajuns să se urmărească cu atenție câteva coduri penale adnotate, pentru a se vedea pe deoparte controversesele cari s'au ivit în practică la noi și în alte părți și cari au neapărată nevoie de a fi curmate prin viitorul cod, iar pe de altă parte lacunele actualului nostru cod cari deasemeni trebuie imperativ împlinite.

§ 103. Modul de sistematizare mai sus indicat ca și adoptarea unei nomenclaturi corecte privesc atât Cartea I din Partea specială destinată crimelor și delictelor, cât și Cartea II destinată contravențiunilor. Impărțirea contravențiunilor pe clase după gravitatea sancțiunii este fără nici o valoare față de rolul pe care trebuie să-l aibă o bună clasificare în opera de aplicare și deci de interpretare a legii penale. Tocmai din cauza clasificării empirice pe clase, existentă în actualul cod, s'a produs dezordinea legislativă pe care o avem astăzi în materie de contravențiuni. Acelaș bun, interes sau drept fiind difuz ocrotit prin dispozițiuni răslețe, unele înscrise în codul penal altele prin diferite legi speciale, s'a ajuns în practică ca aceiași contravențiune să fie diferit sancționată după cum judecata a picat pe un text sau pe altul.

Desigur ar fi absurd și nepractic ca tot domeniul contravențiunilor să fie înglobat codului penal; dimpotrivă ar fi mai recomandabil să se elaboreze un cod separat al contravențiunilor. Dar, din moment ce se face loc în codul penal unei cărți destinate contravențiunilor, trebuie neapărat ca această carte să cuprindă toate acele contravențiuni cari au un caracter durabil de ilicit penal, sistematizate după criteriul general de sistematizare.

§ 104. O ultimă recomandare avem de făcut în ceea ce privește sancțiunile insistând încă odată asupra eliminării tuturor pedepselor prefixe și introducerii pretutindeni a pedepselor cu maxim și minim (exemplu: art. 222; 226 alin. 2; 248 alin. ultim; 328; 331-2 și altele).

Deasemenea trebuie să se observe cu atențiune textele privitoare la delikte, pentru a se vedea unde trebuie pedepsită tentativa, așa fel încât să nu mai ne găsim în bizara situațiune de astăzi când tentativa de delikte grave este nepedepsită pe când la alte delikte mai ușoare ea este pedepsită. Ori în proiect sunt o serie de delikte grave la cari nu s'a prevăzut și pedepsirea tentativei (de ex: punerea în circulațiune de monete false, falsificarea sigiliului statului — deși în art. 279 se pedepsește tentativa de întrebuițare, — falsificarea de înscrisuri și multe altele).

În fine câtă a se adopta o terminologie cât mai exactă și mai uniformă, fiindcă impreciziunea terminologică și variațiunile de termeni pot crea mari dificultăți în interpretare. (Așa ca să luăm un exemplu în capitolul despre crimele și deliktele comise de funcționarii publici, se vorbește când de funcționari ad-tivi și judecătorești când de funcționari publici și agenți ai guvernului, când de ofițeri publici, însăreinați și prepuși, când de funcționari pur și simplu. Ori din punct de vedere al unei bune elaborări ar trebui printr'un text să se definească ce se înțelege prin funcționari publici, iar în textele în cari se încredințează faptele acestora să se întrebuițeze termenul generic însoțit de vreo precizare numai atunci când funcționarul trebuie să se găsească într'o situațiune specială).

Am dat acest exemplu cu funcționarii, dar mai sunt și alte cazuri în proiect unde terminologia este nesigură. Așa de ex: termenii falsificat, plăsmuit și contrafăcut sunt folosiți în mod neuniform; tot așa termenii abuz de putere și abuz de autoritate, din care primul formează și titulatura secțiunii V, deci cuprinde pe § 2 și titulatura § 1, deci exclude § 2; termenul ultraj în sect. II a Cap. IV nu cuprinde și lovirile, ele intrând în termenul violențe, iar în S. VIII cuprinde și lovirile. Exemple sunt numeroase.

§ 105. Ar mai fi multe de spus asupra Cărții spe-

ciale, am putea spune asupra fiecărui articol din această parte. Dacă timpul ne va îngădui vom mai reveni și cu alte observațiuni; nădăjduim însă că Comisiunea parlamentară, a cărei râvnă și competență nu pot fi tăgăduite, va face ca toate imperfecțiunile și lacunele să dispară încât viitorul cod penal să nu mai sufere nici una din numeroasele critici ce se pot aduce astăzi părții speciale din proiect. Desigur e de dorit ca să avem cât mai curând un nou cod penal, dar aceasta nu cu prețul unei pripeli, fiindcă în timp ce *Partea generală* poate fi ușor pusă la punct din moment ce principiile generale ale dreptului penal sunt bine stăpânite, în schimb *Partea specială* reclamă o elaborare mai îndelungă, fiecare text trebuind să fie raportat la dificultățile de aplicațiune din trecut, la cazurile practice cari au provocat discuțiuni, la trebuințele actuale ale represiunii și la unitatea de coeziune a codului.

Ne îngăduim deci să recomandăm o întreită revedere a Părții speciale și anume: O revedere pentru stabilirea diviziunilor, nomenclaturei lor și topografiei fiecărui text; o revedere pentru redijarea textelor în parte, cu care ocaziune se vor îniermina și faptele neprevăzute de actualul cod dar cari reclamă o sancționare penală; în fine o revedere de ansamblu pentru a imprima o unitate întregii părți speciale, așa fel încât să existe o continuă proporție între gravitatea ilicitului din diferitele texte și sancțiunile respective.

Incheiere

Punând ultimul punct observațiunilor noastre am fi fost bucuroși să nu ne vedem siliți a mai adăuga și rândurile de mai jos.

Publicarea acestor observațiuni ne-a atras — recunoaștem după cele auzite — câteva dușmăni și o gravă învinuire.

Nu ne ocupăm de dușmăni, fiindcă ar însemna să dăm crezare unor afirmațiuni cari pun într'o lumină falsă pe anumite persoane, pentru cari avem toată stima.

A rămas însă publică învinuirea că nu adevărul științific și nu dorința de a fi de folos unei opere atât de importante, cum este un viitor cod, au determinat observațiunile noastre. Ei anumite resentimente. Respingem cu indignare această învinuire!

De ce resentimente și cari resentimente? N'am cerut și n'am alergat niciodată după onoruri, recompense sau orice fel de avantagii. N'am încercat să facem nimănui umbră și am considerat totdeauna succesele altora ca binemeritate. Dacă am solicitat acum 8 ani o abilitare în învățământul superior, am făcut-o fiindcă știam că ne supunem unui examen și deci nu pretindem o favoare; iar

faptul că de 8 ani acest examen nu mai ia sfârșit, nu este oare cea mai bună dovadă că știm să așteptăm fără a invinui?

Cine vorbește de resentimente înseamnă sau că știe pe cineva vinovat față de cel cărui îi atribuie atari sentimente, sau că a auzit pe acesta, pe drept sau pe nedrept, invinuind pe cel din tăi.

Noi n'am învinuit și nu învinuim pe nimeni, rămâne deci ipoteza cealaltă și de acea resentimentele ce ni se atribuiesc sunt străine de noi.

S'a spus chiar că numai datorită acelor pretinse resentimente am depășit limita criticând dispozițiuni din proiect cari au fost aprobate de specialiștii străini în reuniunea dela Varșovia. Pe unii i-a impresionat acest argument nu însă pe noi fiindcă mai presus de autoritatea problematică a reuniunilor de genul celei dela Varșovia, noi punem autoritatea întregului patrimoniu al științei dreptului penal, coprins în opere elaborate prin îndelungi cercetări și străduințe, iar nu în fuga a câtorva ședințe în care protocolul înăbușă știința.

Cine va avea bunăvoința să citească observațiunile noastre va putea vedea că nu am fost animați decât de dorința de a contribui la realizarea unei opere de interes superior și general. Am considerat această contribuțiune ca o datorie dela care nu ne era îngăduit a ne sustrage. Nici un moment nu ne-am gândit deci la ce va spune unul și la ce va spune altul, singurul nostru gând a fost să ne facem datoria în limitele puterilor noastre, așa după cum credem că și alții și-au făcut-o, fără a urmări ambițiuni deșarte.

10 Iulie 1928.

VINTILA DONGOROZ.

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE S. I

Andiența dela 14 Noembrie 1927

Președinția d-lui C. SĂRĂȚEANU, Consilier

Zaharo V. Dumitrescu cu Virginia I. Mihailescu și alții

Decizia No. 2527

Femeie măritată. Avere imobiliară. Nu poate fi dobândită, înstrăinată, ipotecată fără consimțământul bărbatului. În caz când consimțământul este dat prin procură, procura trebuie să indice condițiile vânzării. Art. 199 și 206 c. c.

Potrivit art. 199 c. civ., femeia având chiar parafernă, nu poate da, înstrăina, ipoteca, nu poate dobândi cu titlu oneros, sau gratuit, fără consimțământul bărbatului la facerea actului sau prin deosebit înscris. Prin disp. art. 199 c. civ., legiuitorul a voit ca soțul să-și dea consimțământul la facerea oricărui act al femeii, fie în mod tacit, participând personal la facerea actului și deci cunoscând toate condițiunile lui, fie prin act deosebit, în cazul când soțul nu poate participa personal la facerea actului.

Din disp. art. 199 și 206 c. civ., mai rezultă că atunci când autorizația se dă în mod expres prin deosebit act,

ea trebuie să fie specială, iar nu generală, adică să cuprindă condițiunile generale ale actului pentru care se dă autorizațiune căci numai în atari condițiuni o autorizare corespunde scopului, care este protecțiunea femeii, și tot astfel, prin derogare dela dreptul comun, trebuie să rezulte din însuși actul scris că, autorizarea a fost dată de soț în deplină cunoștință a tuturor elementelor actului ce femeia urma să facă. Lipsa acestor precizări nu poate fi complinită prin proba cu martori și prin prezumțiuni.

Curtea,

Ascultând cețirea raportului făcut în cauză pe d-l. Canst. T. Magheru, și pe d-nii av. Gh. M. Dumitrescu în desvotarea motivelor de casare și pe d-nii av. H. Aznavorian și C. Niculescu în combateri și

Deliberând,

Având în vedere decizia atacată din care rezultă că, intimata Virginia Mihăilescu, autorizată de soțul său, în calitate de soț dotal, a chemat în judecată pe recurenți, cerând anularea actului de vindere cumpărare autentificat de Trib. Brăila la No. 2885/919 și în consecință obligarea părților la restituirea imobilului care face obiectul acelei vânzări, motivul acțiunii fiind că, actul sus arătat a fost făcut de reclamanta fără autorizarea soțului ei, deci fără respectarea disp. art. 199 c.

Că, înaintea Trib. părții astăzi recurenți, au cerut anularea acțiunii ca insuficient timbrată invocând disp. art. 21 al a legea timbrului din 1920 și anume pe considerațiunea că, acea acțiune având de obiect pe lângă anularea actului de vânzare și revendicarea imobilului vândut, trebuie introdusă și cu plata de taxă proporțională.

Că, Tribunalul a respins acest incident, considerând bine introdusă acțiunea pe taxa fixă de 60 lei, după prevederile art. 21 lit. b. întrucât printr'ansa nu se cere restituirea nici a unei sume de bani; ca posterior Tribunalul, prin sentința No. 60/926, a admis în totul acțiunea recurenților astfel cum a fost formulată.

Având în vedere că, pentru a hotărâ astfel Tribunalul constată că, imobilul care a făcut obiectul vânzării este dotal, iar convenția matrimonială a intimaților permite ca el să poată fi vândut fără autorizația Tribunalului, însă cu obligația pentru cumpărător a consemna prețul ca fond dotal; că, acest imobil a fost vândut recurenților de către Maria Margarit, procuratoarea intimaților, pe temeiul unei procuri generale aut. de Trib. Brăila la No. 2699/919 și prin care dânsa cum și alți procuratori, fiecare în parte, erau autorizați a administra întreaga avere mobilă și imobilă a soților intimați și a vinde imobilul ce face obiectul procesului către orice persoană, în orice condiții și cu orice preț, cu singura obligație ca prețul să fie consemnat ca fond dotal;

Că, motivează Tribunalul autorizația soțului impusă femeiei prin art. 199 c. c. pentru a putea înstrăina, ipoteca etc. în mod valabil averea sa imobilă, este impusă nu numai ca un omagiu adus puterii maritale, dar și ca act de tutelă și de protecție ce bărbatul trebuie să exercite asupra soției, principiu ce nu se poate realiza dacă soțul nu cunoaște toate elementele convențiunii încheiate de soție; că art. 206 c. c. nu îngăduie ca autorizația soțului să fie generală când e vorba de înstrăinarea averii imobiliare a soției, chiar dacă autorizația a fost dată prin contractul de căsătorie; ci trebuie

să fie specială, adică să cuprindă toate condițiile esențiale în care se execută înstrăinarea, astfel că, dacă, ca în speță, momentul în care soțul își dă autorizarea dânsul nu cunoaște condițiunile înstrăinării, aceasta echivalează cu lipsa totală de consimțământ; că mai adăogă Tribunalul, în speță nu poate fi cazul prevăzut de art. 1304 c. c. când părțile deleagă pe a treia persoană a fixa prețul, întrucât vânzătoarea și cumpărătoarea nu au conv. mai dinainte ca să delege procuratoarei Maria Margarit acest drept; că, chiar de ar fi acest caz, încă soțul conform art. 199 c. c. nu și-ar fi putut da consimțământul decât după ce s'ar fi fixat prețul de acel terțiu.

Având în vedere că, în apelul introdus de recurenți contra sentinței Tribunalului, dânsii punând în discuțiune înaintea Curții de fond, din punct de vedere al chestiunilor cari interesează prezentul recurs aceleas apărări ca și înaintea tribunalului, Curtea de Apel le-a respins, adoptând în totul faptele și motivele primei instanțe;

Văzând 1 motiv de casare astfel formulat:

Violară art. 21 al. a. din legea timbrului, modificată în 1920.

Reclamantii au introdus în fața Tribunalului Brăila împotriva mea o acțiune în care se spune textual, că obiectul este următorul „anularea actului de vânzare, autentificat de tribunalul Brăila secția I-a la No. 2885 din 919 și transcris la No. 2345 din 11 Decembrie 1919, și că în consecință a acestei anulări să fie obligată părata să-mi restituie în plină proprietate imobilul din Brăila, strada Vasile Sassu No. 4, împreună cu toate construcțiunile și împrejurimile existente;

La această acțiune s'a atașat o taxă specială de lei 60. — Din însăși redactarea obiectului acțiunii reese în mod evident că caracterul acestei acțiuni este dublu: de anulare a unei operații juridice și de revendicare a unui bun patrimonial care va trece să îmbogățească pe alt cineva.

Acesta fiind caracterul acțiunii de față, ea intră în categoria acțiunilor prevăzute de art. 21 .2, care spune că la acțiunile care au de obiect valorificarea de drepturi patrimoniale se va plăti o taxă proporțională de 0.50 la sută de lei calculată asupra valorii procesului și care pentru imobile nu va putea fi în nici un caz inferioară celei rezultată din înmulțirea cu douăzeci a venitului brut din roluri.

Din punct de vedere fiscal, toate acțiunile cari au de obiect de a aduce ceva în patrimoniul unei persoane, sunt cuprinse în art. 21 al. a. și deci supuse la taxa de 0.50 lei la sută de lei, și numai acțiunile cari nu au caracter patrimonial, precum și acțiunile în anulare (pure și simple) care nu cer sume de bani sunt cuprinse în art. 21 al. b. și supuse la taxa specială fixă de 60 lei.

Cum acțiunea reclamantilor are caracterul mixt de anulare și revendicare ea trebuia socotită printre acțiunile prevăzute în art. 21 al. a. din legea timbrului — Tribunalul și Curtea de apel socotind că acțiunea de față intră în categoria celor prevăzute în art. 21 al. b. au făcut c. rea aplicațiune a legii, violându-i înțelesul”.

Considerând că, acțiunea introdusă de recurenți înaintea primei instanțe, avea drept obiect anularea actului de vindere-cumpărare din 1919. Că, ca o consecință a acestei anulări nu se cerea restituirea vreunei sume de bani, sau plata de daune, ci restituirea imobilului vândut; că dar această acțiune neavând întru nimic un caracter patrimonial, ci tinzând numai la desfacerea unei legături juridice, prin anularea ei, intră în rândul celor prevăzute de art. 21 lit. b. legea timbrului din 1920 și ca atare bine a fost introdusă, conform acestui text de lege, numai pe timbru fix de

lei 60, fără plata nici unei taxe proporționale;

Că dar motivul de casare fiind nefondat se respinge.

Văzând motivul II de casare astfel formulat:

„Exces de putere, denaturare, violarea art. 199 și 206 din cod. civ. combinat cu art. 1304 din acelaș cod prin greșita lor interpretare și aplicare.

Este constant în fapt că vânzarea a fost încheiată, în numele reclamantei de către mama sa, Maria Mărgărit, în baza unei procuri prin care i se conferă dreptul de a fixa și prețul vânzării. — Această vânzare făcută prin mandatar este perfectă pentru că fixarea prețului, în asemenea caz este chiar opera reclamantei.

Este iarăș constant în fapt că reclamanta care este femeia dotală a fost autorizată de soțul ei Ion Mihăilescu să vândă prin procurator, averea constituită dotă.

Vânzarea fiind privitoare la un bun determinat iar nu la un grup de bunuri sau la o anumită categorie de acte de înstrăinare, este evident că autorizarea soțului dată în asemenea condițiuni întrunește toate caracterile unei autorizațiuni „speciale”.

Prin urmare, în speță este vorba de vânzarea unui bun dotal, anume determinat a cărui înstreinare era încuviințată prin convențiunea matrimonială dar subordonată autorizării soțului; O asemenea vânzare a fost consimțită printr'un procurator, lucru care de asemenea era permis de lege.

Iar în ceea ce privește autorizarea soțului, este generalmente admis că dacă puterea maritală nu este susceptibilă de a fi delegată unui terțiu printr'un mandat „general și nedeterminat”, nimic nu se opune însă că bărbatul să dea un mandat „special”, pentru o anume operațiune cum este în cazul de față, vânzarea unui bun determinat.

Pe de altă parte în materie de vânzare, legea admite, prin art. 1304 c. civ. că determinarea prețului poate fi lăsată la arbitru unei a treia persoane, anume desemnată, care este și devine mandatarul lor în această privință.

În asemenea condițiuni, date fiind faptele procesului instanțele de fond au săvârșit un învederat exces de putere și o patentă denaturare atunci când au refuzat să vadă în procura dată de soț soacrei sale, adică mamei soției, printr'unul și acelaș act prin care fca împuternicea pe mamă să înstreineze unicul imobil dotal, e autorizațiune specială.

În acelaș timp aceste instanțe de fond violează art. 206 din codul civil atunci când pe de o parte declară că puterea maritală nu poate fi delegată, în mod absolut adică nici chiar printr'un mandat special, iar pe de altă parte afirmă că prin procura specială, în sensul art. 199 cod. civ. se înțelege nu numai desenarea unei anumite operațiuni juridice, dar încă determinarea tuturor condițiilor principale în vederea operațiunii pentru care este dată autorizarea.

Adevărul este că precum rezultă din înțelesul clar și neîndoelnic al procurei dată de soț, siguranța condițiune esențială a vânzării era consemnarea prețului ca fond dotal, lucru care s'a și făcut; în ceea ce privește prețul însă, date fiind raporturile de familie dintre femeia dotală și mandatară sa: fca și mama precum și între soț și acea mandatară ginere și soacră, acest preț avea a fi fixat de mandatară, după prețurile zilei, precum s'a și făcut căci nu s'a dovedit sau măcar alegat ca prețul ar fi fost fixat în dauna soției.

Dacă vânzătorul însuși poate face o vânzare sau o simplă ofertă de vânzare, pentru un preț care să fie determinat de o altă persoană, a fortiori se poate delega atât dreptul de a fixa prețul cât și autorizarea fixării unui asemenea preț în ce privește exercițiul puterii maritale unui al treilea adică unui mandatar.

Așa dar după lege și după logică și mai ales după echitate instanțele de fond nu puteau, în cazul de față să anuleze

vânzarea din moment ce femeia dotală avea autorizațiune maritală de înstreinare, iar această autorizațiune în felul cum a fost dată, era specială, pentru un bun determinat și pentru un preț în privința căruia bărbatul dădea mandat unui terțiu să-l fixeze și care în fapt, l-a fixat după prețul zilei adică fără vătămarea intereseșor soției.

Teoria absolut contrarie spiritului legii și vremilor noastre nu poate fi primită de cât cu temperamentul pe care-l aduce atât doctrina cât și jurisprudența”.

Considerând că potrivit art. 199 c. civ., femeia având chiar parafernă, nu poate da, înstrăina ipoteca, nu poate dobândi cu titlul oneros sau gratuit, fără consimțământul bărbatului la facerea actului sau prin deosebit înscris; că prin dispozițiunile art. 199 c. civ., legiuitorul a voit ca soțul să-și dea consimțământul la facerea ori cărui act al femeiei, fie în mod tacit, participând personal la facerea actului și deci cunoscând toate condițiunile lui, fie prin act deosebit, în cazul când soțul nu poate participa personal la facerea actului;

Că din dispozițiunile art. 199 și 206 c. civ. mai rezultă că atunci când autorizațiunea se dă în mod expres prin deosebit act, ea trebuie să fie specială iar nu generală, adică să cuprindă condițiunile esențiale ale actului, pentru care se dă autorizațiunea căci numai în atari condițiuni o autorizare corespunde scopului, care este protecțiunea femeii — și tot astfel, prin derogare dela dreptul comun, trebuie să rezulte din însuși actul scris că, autorizarea a fost data de soț în deplină cunoștință a tuturor elementelor actului ce femeia urma să facă; Că, lipsa acestor precizări nu poate fi complinită prin proba cu martori și prin prezumțiuni;

Considerând că, prin procura prin care mama înțimatei Maria Mărgărit a fost autorizată a vinde imobilul în discuțiune, nu se specifică condițiunile speciale în care urma a se efectua înstrăinarea căci nu se arată nici cumpărătorul, nici prețul vânzării, ci numai întrebuișarea lui, astfel că o asemenea procură neputând fi considerată ca o autorizațiune specială, prin care soțul să-și fi manifestat consimțământul și voința lui de soț, în condițiunile cerute de art. 199 și 206 c. civ., bine instanța de fond a respins apețul recurentei.

Că dar și acest motiv de casare nefiind fondat, recursul urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, Curtea respinge etc.

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE S. II

Audiența dela 16 Decembrie 1928

Președinția D-lui. CONST. GH. RĂTESCU Președinte
Decizia Nr. 3347

Termen în cunoștință. Materie penală. Dacă în materie penală se poate da termenul în cunoștință ?

Și în materie penală se poate da termenul în cunoștința părților și martorilor.

Deliberând,

Având în vedere că prin sentința supusă recursului s'a respins ca nefondată contestațiunea recurentului Marin Stancioiu în contra executării mandatului de arestare No. 2165 din 927 emis de Parchetul Tribunalului Teleorman pe baza sentinței No 2279 din 926 a aceleiași Tribunal prin care numitul a rămas con-

damnat la 2 luni închisoare corecțională pentru infracțiunea prevăzută de art. 309 al. 2 cod. pen.

Văzând motivul de casare în următoarea cuprindere:

Violare de lege exces de putere.

Intr'adevăr Tribunalul în ședința dela 23 Ianuarie 1928 m'a judecat în lipsă fără a fi fost citat după cum prevede legea penală. — Din această cauză am fost pus în imposibilitate să-mi fac apărarea, deoarece n'am avut cunoștința de termen — și ca atare Tribunalul, numai cu violarea principiului de apărare și prin exces de putere, a putut să mă considere lipsă și să-mi respingă contestația când de fapt n'am fost citat.

Rău Tribunalul, prin jurnalul său din 16 Decembrie 1927. — stat la desar, — a putut să dispună a-mi da termenul în cunoștință.

M'am judecat într'un proces penal de natură corecțională și potrivit tuturor principiilor de drept, Tribunalul nu putea să dispună a-mi da termenul în cunoștință, — termen care de altfel, după cum se vede în jurnalul sus arătat, nu l'am luat în cunoștință. Așa că pentru ziua de 23 Ianuarie 1928 am fost necitat și nici termenul nu l-am luat în cunoștință ca să mă pot prezenta

Dar chiar dacă în mod excepțional, s'ar putea da termenul în cunoștință în penal, — totuși Tribunalul prin exces de putere m-a considerat valabil citat.

Având în vedere că din lucrările cauzei se constată că amânându-se judecarea prezentei pricini din ziua de 16 Decembrie 1927 pentru ziua de 23 Ianuarie 1928 — când s'a pronunțat sentința atacată cu recurs — numitul recurent a luat pentru această dată termenul în cunoștință.

Având în vedere că prin motivul de casare se susține că greșit Tribunalul i-a dat în materie penală termenul în cunoștință.

Considerând că, scopul citării este acela de a se notifica părții interesate termenul de judecată, adică de a o pune în cunoștință de locul și data judecării sale, spre a se putea astfel fie ca să-și valorifice pretențiunile, fie ca să-și facă apărarea.

Că, pentru a se putea ajunge scopul propus, legiuitorul a reglementat materia, dispunând citarea în scris în forma și prin intermediul persoanelor prevăzute în textele respective.

Considerând că, față de scopul propus — modul în care citarea a fost reglementată apare ca unul — nu însă și singurul din mijloacele prin care partea poate lua cunoștință de data judecării sale.

Că, prin art. 16 din regulamentul pentru organizarea serviciului interior al Tribunalelor, publicat în Monitorul Oficial No. 285 din 1925 — consacându-se o lungă practică judecătorească — s'a dispus ca „în toate amănările părțile prezente personal sau prin procurator vor lua termenul în cunoștință iar această luare în cunoștință înlocuind citația se va nota în jurnalul de amânare“.

Că, față de caracterul general al acestei dispozițiuni și cum nici un text din procedura penală nu contrazice această prescripțiune, unde, ceva mai mult, din art. 145 p. p se întrevide chiar această posibilitate — urmează că bine instanța de fond a dat pentru ziua de 23 Ianuarie 1928 — termenul în cunoștință recurentului în materie penală — și bine a menționat această în jurnalul de amânare.

Având în vedere că această măsură este necesară și în interesul unei bune administrațiuni a justiției,

întrucât prin darea termenului în cunoștința părților, și pentru tot cursul instanței, se va evita întârzierea ce se pune astăzi în judecarea proceselor penale, din cauza dificultăților cu care se îndeplinește procedura chemării părților și martorilor în procesele penale.

Că prin darea termenului în cunoștința părților și a martorilor se va ajunge la o mai grabnică desbateră și rezolvare a proceselor penale.

Că astfel fiind recursul este nefondat și căută a fi respins ca atare.

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

NOTĂ. — A se vedea în ce privește citarea părților în penal, *Tanoviceanu*, vol. V pag 167 și urmă. (N. R).

Judecătorul de Instrucție al Trib. Ilfov, cab. 5

Audiența dela 26 Martie 1928

Președinția d-lui PAPADOPOL, Judecător de Instrucție

Profesorul Plastara cu Inginerul H. Marcus

Ordonanța definitivă No. 40

Contract de antrepriză de construcțiune de casă. Nelinerea de condițiuni și părăsirea construcțiunii de către inginer înainte de a o fi terminat, luând și materialele ce adusesse și fuseseră plătite. Dacă constituie delictul de înșelăciune sau reclamantul trebuie să-și urmărească pretențiunile pe cale civilă?

Noi, Mihail I. Papadopol, judecător instructor al Tribunalului Ilfov, cabinetul No. 5.

Având în vedere toate actele de procedură penală, dreșată la cabinetul nostru în dosarul 8 din 1928, pentru a se face cercetări, conf. art. 28, procedura penală în reclamațiunea lui George Plastara, profesor universitar, în privirea lui H. Marcus, inginer din București, str. Udricani 8 bis.

Văzând adresa No. 4391 din 928 a Domnului Prim-Procurator local, pentru a se face cercetări conform art. 45 procedura penală.

Văzând și rechizitorul definitiv No. 25881 din 928 pentru caz de urmărirea și dispozițiunile articolului 129 din codul procedurii penale.

Expunem următoarele:

Reclamantul George Plastara, profesor universitar, domiciliat actualmente în București, Splaiul Magheru No 8, face plângere împotriva Inginerului H. Marcus, din București, că înșărcinând pe acesta să-i construiască un imobil în spațiul Magheru No. 8, pe baza unui contract întocmit și a devizului respectiv, acesta nu s'a ținut de angajamentul luat, a întrebuințat alte materiale decât cele prevăzute în zisul deviz, că a părăsit lucrarea mai înainte de a fi terminată, cu care ocazie ar fi ridicat și anumite materiale ce fuseseră încorporate la imobil și plătite.

Adaugă reclamantul că toate acestea constituiesc delictul de escrocherie, dat fiind manoperile frauduloase și uneltirile viclene pe care Marcus le-a întrebuințat, pentru ca să obție de la cel dintâi diferite sume de bani în contul lucrărilor angajate.

Că aceste manopere constau în special prin aceea că Marcus i-ar fi prezentat reclamantului planuri de construcțiune emanate dela inginerul Beck, pe care l'a prezentat drept arhitect priceput când în realitate acele planuri erau opera unei persoane care nu avea acea calitate.

Din simpla enunțare a reclamațiunii se vede clar că d-l George Plastara a voit să dea un caracter penal unei chestiuni eminentemente civilă.

În adevăr, din instrucțiunea urmată în cauză se stabilește următoarele:

Inginerul Marcus s'a obligat să construiască reclamantul Plastara imobilul în chestiune pe baza unor planuri, întocmite de inginerul Beck, diplomat al Școalei politehnice din Berlin, dar cum acesta din urmă nu avea diploma echivalentă în țară, semnarea oficială pe planuri este dată de arhitectul Ciocârlian, fapt despre care reclamantul a avut cunoștință încă de la începerea lucrărilor de construcție, care s'au făcut pe baza acelor planuri.

Că ulterior, din cauza deselor schimbări de construcție, cerute de reclamant și neexecutate întocmai de inginerul Marcus, s'au putut produce întârzieri în predarea construcției, din Splaiul Magheru No. 8 și în neîncasarea sumelor de bani necesare acestor construcții, fapt ce se stabilește cu prisosință din notificările ce și-au făcut reciproc, Plastara și Marcus; acesta din urmă pentru sumele de bani ce pretinde a mai avea de drept să primească dela reclamant, a cerut încă din Octombrie 1927 facerea unei anchete în viitorul înaintea Tribunalului Ilfov. s. II, unde a fost chemat și reclamantul și la care nu s'a opus.

Având în vedere, că din cele expuse mai sus litigiul de față îmbracă caracterul cu totul civil și că nu cabinetul de construcție poate să-l rezolve.

Pentru aceste motive în unire cu concluziunile Domnului procuror Al. Rășcanu, declarăm că nu există caz de urmărire contra inginerului H. Marcus sau altei persoane pentru vreo faptă penală în acest dosar.

(ss) Jude-instructor Papadopol, Grefier, Chirițescu

NOTA. — Voi arăta: întâi, *datele cauzei*, apoi, *chestiunile deduse în fața judecătorului de instrucție pentru a fi rezolvite*.

1. Datele cauzei:

Am făcut plângere, pe temeiul art. 60 pr. pen. contra d-lui Herman Marcus pentru faptul de înșelăciune calificată, constituindu-mă parte civilă atât prin această plângere cât și prin declarațiunea făcută la Cabinetul de instrucție.

Prin mijlocirea d-lui Prim Procuror al Trib. Ilfov, plângerea mea a fost repartizată la cabinetul 5.

Reclamația mea, prin efectul constituirei ca parte civilă a pus în mișcare acțiunea publică. Prin această reclamație mă plângeam că datorită manoperilor frauduloase și uneltirilor viclene, d-l H. Marcus a obținut prin amăgire consimțământul meu la acceptarea unei convențiuni, care în realitate nu era decât o patentă înșelătorie menită să asigure d-lui Marcus un câștig nelegitim în dauna averii mele, așa după cum s'a și întâmplat.

Prin memoriu explicativ depus la Cabinetul de instrucție, am evidențiat fazele prin care s'a desfășurat activitatea ilicită a d-lui H. Marcus, activitate din care s'a încheat excrocheria bine plănuită și am indicat manoperile de care s'a servit precum și probele care conduc la stabilirea acestor manopere.

S'au ascultat deasemenea martorii propuși de mine cari toți au depus în sensul celor arătate de mine prin reclamațiunea mea.

Domnul judecător de instrucție, fără a lua inculpatului un interogator propriu zis, deși acțiunea publică fusese deschisă conf. art. 60 pr. pen. prin constituirea mea ca parte civilă, și mulțumindu-se cu explicațiunile sumare date de H. Marcus, în unire cu ministerul public, a dat ordonanță de neurmărire No. 40 din 23 Martie, pe considerațiunea că afacerea are un caracter pur civil, sprijinit pe o convențiune.

II. Chestiunile deduse în fața judeului instructor:

Acestea sunt în număr de trei, pe care le vom examina succesiv.

1. Domnul judecător de instrucție fără a ține seamă de elementele cauzei care imprimă caracterul de fapt penal activității d-lui Marcus, pornește dela concepțiunea apriorică și greșită că ori de câte ori există o convențiune între părți nu mai poate fi vorba de excrocherie. În consecință, d. jude instructor se mulțumește să releve că există o convențiune între mine și inculpatul, pentru a trage *sic et simpliciter* concluziunea că afacerea este de natură civilă.

Această premisă a d-lui jude instructor este profund greșită. Existența unei convențiuni nu exclude înșelăciunea simplă sau calificată, fiindcă o convențiune poate să fie obținută prin *dol*, iar atunci când acest dol îmbracă una din formele *fraudei penale* (nume minciunoase, calități minciunoase, manopere viclene) vom avea o înșelăciune calificată sau numai una simplă (când dolul constă într'o alterare a adevărului).

Iată ce spune Garçon în această privință: „Le délit est constitué si l'agent a employé des manœuvres ourdies avec un art propre à déconcerter, les mesures de prévoyance et de sécurité qui, dans l'usage, accompagnent les transactions“. (Code pénal annoté, art. 405 nr. 8). Prin transacțiuni autorul înțelege în mod larg orice fel de convențiuni, deci existența convențiunei nu exclude delictul din moment ce există manopere viclene (dol penal). Mai departe Garçon adaugă: „Tout contrat suppose un consentement libre, et la loi civile elle-même annule le contrat si ce consentement a été vicié par la violence, l'erreur ou le dol... Mais ces sanctions civiles n'excluent pas l'application des peines de l'excrocherie, lorsque tous les éléments de ce délit se trouvent réalisés.“ (op. cit. art. 405, nr. 189 și 192).

Deasemenea F. Goyet vorbind de sancțiunile penale ale înșelăciunei spune: „Elles s'appliquent à tous liens de droit obtenus frauduleusement et qui causent préjudice à autrui: vente, bail, promesse de vente, etc.“ (Droit pénal spécial, p. 266).

La fel spune L. Majno că consitue „frode penale se il fatto fu iniziato fra le parti da verum legitimo rapporto, ma creato mercè artifici e raggiri“ (este fraudă penală când faptul a fost început între părți ca un adevărat raportor legitim, dar s'a creiat prin mijlocirea uneltirilor și amăgirei), (Commento el codice penale, IV, p. 81).

Nu există de altfel nici în doctrină nici în jurisprudență vreun precedent în care să se fi decis că existența unei convențiuni exclude *de plano* excrocheria.

Ori atât prin reclamațiunea mea, cât și prin memoriu depus la instrucție am arătat că numai datorită manoperilor frauduloase întrebuintate de H. Marcus am consimțit la o convențiune vădit păgubitoare pentru mine, consimțământ pe care nu l'aș fi dat dacă nu a-și fi fost victima amăgirilor produse de uneltirile viclene ale inculpatului H. Marcus.

Astfel am arătat că prin amăgire H. Marcus m'a făcut să cred că planurile de construcție pe baza cărora încheiem convențiunea ar fi opera unui arhitect reputat și destoinic pe care mă puteam bizui, pe când în realitate ele emanau dela un domn Beck care ulterior am aflat că nu posedă diplomă de arhitect și că nu are nici dela Serviciul Tehnic superior, nici dela Serviciul Tehnic al Primăriei Capitalei conferit dreptul de liberă practică. Pentru a-i reuși această amăgire, D-l Marcus a recurs la concursul unui Domn Rappaport pe care l'a pus să-mi confirme cum că Beck ar fi un arhitect de mare valoare, ceiace desigur este o manevră frauduloasă, după cum spune „Garçon“ *Il y manoeuvres fraudulleuses lorsque l'agent a eu recours pour*

appuyer ses mensonges à l'intervention d'un tiers". (Code pénal annoté, art. 405, No. 19) și adaugă: En principe, il importerait peu que le tiers qui a confirmé le mensonge de l'escroc fût lui-même de bonne foi" (op. cit. No. 20).

Ceva mai mult, d-l Marcus pentru a preîntâmpina eventuala descoperire pe care ași fi putut-o face cu privire la situațiunea pretinsului arhitect, înserează în convențiunea clauza că autorizațiunea de construcțiune dela Primărie o va obține D-sa, aceasta sub motiv că așa e practic și că voește să mă cruțe pe mine de oboșeli. Dar, în realitate, ce era? D-l Marcus știa că Beck nu este arhitect sau în tot cazul nu poate legal să facă pe arhitectul și că planurile semnate de el dacă ar fi prezentate la Primăria Capitalei pentru aprobare vor fi refuzate ca fără valoare. Deci pentru a evita ca eu să aflu cu ocaziunea cererii de autorizare pentru construcțiune, că Beck nu poate valabil lua răspunderea unei construcțiuni, fapt care m'ar fi determinat de îndată să denunț convențiunea încheiată, d-l Marcus a recurs la manopera vicleană de a-mi încredința mie planurile semnate de Beck și de a-și lua asupra lui obținerea autorizațiunei așa fel încât eu să nu aflu că pentru aprobarea planurilor s'a recurs la semnarea altei persoane, *recte* arhitectul Ciocârlan.

Așa dar pentru a nu trezi din parte-mi vreo bănuială și pentru a evita demascarea faptului că Beck, făuritorul planurilor, nu putea să-și angajeze valabil răspunderea de arhitect, inculpatul Marcus a recurs la uneltirea vicleană abil aranjată de a-și lua asupra lui obținerea autorizațiunei, pretextând că așa este uzul, pe când în realitate el nu făcea decât să mascheze înșelăciunea pe care o săvârșea față de mine predându-mi planurile și făcându-mă să contractez pe aceste planuri emanate dela o persoană fără calitate. Este însă indubitabil că dacă nu ași fi fost înșelat asupra calității acelu pretins arhitect Beck, nici un moment nu ași fi ezitat de a refuza să încheiu o convențiune de o mare însemnătate pecuniară, pe baza unor planuri întocmite de o persoană care nu-și angaja nici un fel de răspundere neavând calitatea legală de arhitect.

Cum este de altfel posibil să-și imagineze cineva că ași fi putut consimți ca să încredințez efectuarea unei construcțiuni, pe baza unor planuri semnate de o persoană, care, în fața autorităților nu-și poate angaja semnătura puse pe acele planuri?

Dacă d-l Marcus mi-ar fi spus că pentru a obține autorizația dela Primărie are nevoie de semnătura alui arhitect decât aceia a lui Beck ași fi bănuir de îndată că Beck nu este arhitect față cu autoritățile legale și ași fi refuzat de a mai contracta.

Iată deci a doua manoperă frauduloasă săvârșită de d-l Marcus.

D-l Jude instructor prin ordonanța sa constată că Beck ar fi arhitect dar nu are libera practică conferită de autoritățile române și deci că nu există amăgire, dar d-l jude instructor nu se întreabă dacă eu ași mai fi contractat dacă mi s'ar fi spus că Beck nu are libera practică și dacă aș mai fi putut avea încredere și deci dacă ași mai fi consimțit la convenție pe baza planurilor unui om lipsit de capacitatea legală?

D-l jude instructor nu examinează tocmai faptul de care eu mă plângă că datorită înșelăciunei am fost amăgit că Beck este arhitect care își poate asuma răspunderea unei construcțiuni și numai sub imperiul acestei amăgiri am contractat? D-l jude crede că n'are nici o importanță într-o convențiune de construcțiune

împrejuțarea că se iau ca bază a contractării planurile unei persoane care înaintea autorităților competente nu are calitatea de arhitect? Oare un doctor în medicină care nu ar avea autorizațiunea de liberă practică și care ar amăgi pe cineva că este medic în senzul legal al cuvântului nu s'ar expune la sancțiunile legii penale? Sau un licențiat în drept care nu ar fi înscris în barou și care s'ar da drept avocat nu ar comite o excocherie? Și atunci deci un individ care se pretinde arhitect dar care nu are autorizațiunea de a practica arhitectura în România ar fi tratat mai bine?

Eu m'am plâns că nu ași fi contractat dacă știam și dacă nu eram amăgit că Beck nu are legalmente calitatea de arhitect. Deci datorită d-lui jude instructor era să cerceteze dacă am fost sau nu amăgit asupra acestei circumstanțe și deci dacă consimțământul meu a fost obținut prin uneltiri viclene. D-l jude instructor are însă aerul că nu se preocupă de faptul amăgirii, socotindu-l că fără interes din moment ce Beck are o diplomă, chit că această diplomă nu a avut darul de a-i hărăzi autorizațiunea de a îndeplini oficiu de arhitect în România și în special în București. Cred că acest fel de a vedea a d-lui jude instructor este complet eronat, fiindcă după cum am arătat mai sus nu aș fi putut săvârși nesocotința de a încredința o construcțiune costisitoare unui antreprenor care mi-ar fi spus că planurile pe care mi le prezintă nu sunt opera unui arhitect recunoscut de autorități și deci capabil de a răspunde față de autorități și față de mine.

Ori numai datorită amăgirii provocată de uneltiri viclene am fost indus în eroare de d-l Marcus și am contractat crezând că planurile ce serveau de bază convențiunei sunt emanate dela un arhitect cu drepturi recunoscute. Dar d-l jude instructor în ordonanța sa face și o afirmațiune inexactă spunând că eu am cunoscut că planurile prezentate la Primărie au fost *semnate de arhitectul Ciocârlan iar nu de Beck și deci știam că Beck nu este arhitect*. Ori realitatea este că eu am crezut că autorizațiunea dela Primărie a fost obținută pe baza semnăturii lui Beck, așa cum era și firesc din moment ce prin convențiunea mea cu d-l Marcus era specificat că arhitectul construcțiunei este Beck. Nu mi-ași fi închipuit nici un moment că în timp ce mie mi s'au încredințat planurile semnate de Beck, la Primăria Capitalei s'au depus planurile semnate de Ciocârlan. Dacă ași fi aflat acest lucru în momentul când s'a dat autorizațiunea sau chiar mai târziu, a-și fi denunțat imediat convențiunea, fiindcă mi-ași fi dat seama că nu poate fi serioasă opera unui presupus arhitect, din moment ce semnătura lui n'are valoare înaintea autorităților. Inșă eu nu am aflat că planurile prezentate primăriei au fost semnate de arhitectul Ciocârlan decât atunci când înspăimântat de halul în care se efectua construcțiunea mi s'a comunicat că cel ce făcuse planurile nici nu este arhitect. Imediat am alertat atunci la serviciul tehnic al Primăriei Capitalei pentru a vedea cum de s'a dat autorizația din moment ce planurile nu erau serioase și atunci spre surprinderea mea am constatat că aceste planuri erau semnate de un arhitect Ciocârlan.

Iată deci cum d-l Jude de instrucție se înșeală când spune că eu am cunoscut că Beck nu are libera practică și că am știut că la Primărie s'au prezentat planurile semnate de arhitectul Ciocârlan. Dimpotrivă, datorită manoperilor frauduloase a d-lui Marcus care mi-a predat un exemplar de planuri semnat de Beck și atașat la convențiune, am avut credința că un exem-

plări semnate tot de Beck a fost prezentat și la Primărie și că aceste planuri au servit la obținerea autorizațiunii în baza semnăturii d-lui Beck.

Așa dar amăgit asupra calității lui Beck, pus în imposibilitate de a afla că la Primărie planurile au fost prezentate cu o altă semnătură, nu am putut decât târziu să aflu că am fost victima unei înșelăciuni din partea lui Marcus care mă făcuse să cred că Beck este legalmente arhitect și care pentru a nu afla realitatea își luase obligațiunea de a obține el autorizațiunea dela Primărie așa fel încât să nu descoper înșelăciunea și să denunț convențiunea obținută prin manopere frauduloase.

Acestea sunt primele manopere frauduloase săvârșite de d-l Marcus pentru a smulge dela mine o convențiune din care avea să tragă un imens profit în dauna averii mele.

2. În al doilea rând și ca un corolariu al uneltirilor de mai sus, m'am mai plâns prin reclamațiunea mea că am fost înșelat de d-l Marcus prin aceea că în mod fraudulos, pentru a obține un preț necorespunzător cu realitatea lucrurilor ce avea să se efectueze a alcătuit un deviz, care a servit de bază convențiunii, în care toate dimensiunile, toate cantitățile de materiale și toate lucrările ce aveau să fie executate au fost trecute cu cifre considerabil exagerate, numai pentru a mă face prin amăgire să cred că în realitate valoarea construcției este aceea care o pretinde d-sa.

Prin memoriu depus la instrucțiune am arătat cum unele cantități au fost exagerate cu zeci și chiar sute de metri, ceea ce prezintă o diferență de cost incontestabilă la care nu aș fi consimțit dacă nu aș fi fost indus în eroare prin înșelăciune. Ori pentru a-i reuși și această amăgire d-l Marcus a folosit iarăși o serie de abile machinațiuni. Astfel în primul rând a avut asigurată concursul celui Beck, care știind că nu răspunde legalmente a consimțit să confirme prin planurile sale toate augmentările de dimensiuni făcându-mă să cred că din moment ce planurile indică acele dimensiuni ele sunt veridice.

În al doilea rând d-l Marcus, pornit pe înșelăciune, dar abil în cazul când s'ar descoperi manoperile sale, ș-a menajat o portiță de scăpare, a introdus în contract clauza că diferențele în plus sau în minus cu privire la cantități de lucrări nu se vor ține în seamă. Că această clauză era cu tâlc și că ea evidențiază intențiunea de înșelăciune cu care d-l Marcus a pornit dela început este că în timp ce nu s'a constatat nici un centimetru de lucrări în plus, în schimb la toate capitolele din deviz s'au produs diferențe în minus considerabile care adunate acuză o diferență între costul convenit și cel real de câteva sute de mii de lei. Deci manopera frauduloasă este patentă și vădită. Ceva mai mult, înșelăciunii dela început trebuia fatal să-i urmeze o serie de alte înșelăciuni menite să asigure fructul exerocheriei. Cum prin convențiune se prevedeau plăți eşalonate, d-l Marcus mi-a prezentat la datele stipulate conturile de lucrările efectuate pentru a primi plata. De bună credință că acest domn este conștient de îndatoririle sale mi-am închipuit că toate lucrările pe care le prezintă ca efectuate erau în realitate aduse la îndeplinire. În urma unui denunț binevoitor cercetând cu ajutorul unui prieten arhitect am aflat spre marea mea surprindere că fusesem înșelat plătiind lucrări ce nu fuseseră în realitate efectuate de cât pentru a lua ochii, cu materialele de cea mai ordinară calitate; iar unele din ele nici nu primiseră măcar un început de

executare. Am dovedit toate acestea cu acte depuse la dosar și cu depunerile martorilor.

Ei bine, d-l Judecător de instrucție nici nu a voit să se ocupe de această latură a reclamațiunii mele, să facă cercetări, dacă în adevăr am fost înșelat asupra dimensiunilor din deviz, dacă am fost înșelat asupra cantității și calității lucrărilor efectuate. D-sa se mulțumește să releveze că e vorba de o convențiune și deci de o afacere civilă, ca și cum faptul de a face pe cineva să contracteze, amăgindu-l prin manopere frauduloase asupra convențiunii, nu ar constitui un fapt penal. Însă, este neîgăduit că dacă nu ar fi fost aceste uneltiri viclene și dacă nu a-și fost amăgit de d-l Marcus nu a-și fi acceptat o convențiune al cărui preț depășea cu mult valoarea reală a construcției. În ori ce caz, fără uneltiri, prețul convențiunii ar fi fost altul și ca atare diferența în plus pe care d-l Marcus a obținut-o prin amăgire în dauna avutului meu, nu este decât fructul unei înșelătorii.

3. M'am plâns în al treilea rând că d-l Marcus a ridicat pe sub ascuns și fără știrea mea o sumă de materiale care fuseseră plătite de mine și care se găseau încorporate la imobil. Am dovedit această invinuire cu arătările martorilor și chiar cu notificările și scrisorile inculpatului Marcus depuse la dosar.

Domnul Judecător de instrucție nici nu ia în cercetare acest cap de acuzațiune, nu examinează probele, nu cere nici o justificare inculpatului, ci se mulțumește cu simpla explicațiune dată de acesta că și-a îndeplinit toate obligațiunile din convențiune și că a cerut o anchetă în futurum pentru constatarea lucrărilor efectuate ca și cum această afirmațiune nedovedită cu nimic și ancheta în futurum cu caracter absolut preparator ar fi exclus de plano orice fraudă și orice fapt delictuos din partea lui Marcus. Însă, realitatea este că Marcus singur prin notificările sale a recunoscut, că parte din lucrări nu sunt efectuate că parte trebuie să fie modificate și că convențiunea nu a primit o exactă executare, încât este surprinzător cum d-l Judecător care neglijează obiectul plângerei mele se grăbește în schimb să dea descărcare inculpatului absolut fără nici dovadă, declarând că acesta și-a îndeplinit toate obligațiunile și că din potrivă eu aș fi acela care prin pretențiuni nelegitime am împiedicat terminarea lucrărilor. Cu alte cuvinte, d-l Judecător pe baza simplor afirmațiuni ale lui Marcus rezolvă latura civilă a cauzei, în timp ce lasă la o parte și nici nu face vorbire măcar în ordonanță de invinuire aduse de mine și de probele aduse în sprijinul acestor invinuirii.

Ceva mai mult, d-l Judecător își îngăduie să afirme că reclamațiunea mea nu a avut de scop decât de a constrânge pe inculpat ca să renunțe la pretențiunile pe care le-ar avea contra mea. Ori desigur această considerațiune nu este numai calomnioasă dar este și imprudentă atunci când se constată nu numai că judecătorul nu a făcut nimic pentru a afla adevărul, dar nu a ținut cel puțin seama de dovezile pe care eu i le pusesem la îndemână și din care rezulta temeinicia plângerei mele.

Acestea sunt chestiuni care au fost puse d-lui Judecător al Trib. Ilfov, cab. V, și pe care acesta le-a soluționat cu o desinvoltură rară, în mod greșit, atât de simplist și nejuridic.

GEORGE PLASTARA

Prof. la Facultatea de drept a Universității din București
Avocat